

**Tasviriy San'at Darslarida O'quvchilarda Badiiy Tafakkur va Grafik
Ko'nikmalarini Rivojlantirishning Pedagogik Imkoniyatlari**

Ataullayeva E'zoza Mansur qizi

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi” – ta'lim yo'nalishi

1-kurs “D” guruh talabasi

Anatatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at darslarida o'quvchilarda badiiy tafakkur va grafik ko'nikmalarni rivojlantirishning pedagogik asoslari tahlil qilingan. Maqolada Shovdirov S.A.ning ilmiy ishlari asosida interfaol metodlar, ijodiy mashg'ulotlar va amaliy topshiriqlar orqali o'quvchilarning ijodiy va texnik salohiyatini oshirish yo'llari yoritilgan. Shuningdek, o'quvchilarni mustaqil ishlashga, turli grafika uslublarini qo'llashga va estetik didni shakllantirishga yo'naltirishdagi pedagogik imkoniyatlar ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at, badiiy tafakkur, grafik ko'nikmalar, pedagogik metodlar, Shovdirov S.A., interfaol mashg'ulotlar, ijodiy yondashuv, o'quvchi faolligi.

Tasviriy san'at darslarida o'quvchilarda badiiy tafakkur va grafik ko'nikmalarni rivojlantirish zamonaviy ta'limning asosiy vazifalaridan biridir. Bu jarayon pedagogik va psixologik printsiplarga tayangan holda tashkil etilganda samarali natija beradi. O'quvchilarning diqqatini jamlash, estetik qarashlarni shakllantirish, makoniy tafakkur va nozik motorikani rivojlantirish darslarning muvaffaqiyatini belgilovchi muhim omillardir.

Shovdirov S.A.ning tadqiqotlariga ko'ra, tasviriy san'at darslarida interfaol metodlar, amaliy mashg'ulotlar va ijodiy topshiriqlar o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish, ularni mustaqil ishlashga o'rgatish va grafik ko'nikmalarini mustahkamlashda samarali vositalardir. Darslarni rejalashtirishda pedagogik-psixologik printsiplarni hisobga olish o'quvchilarning texnik va badiiy salohiyatini bir vaqtda rivojlantirishga imkon yaratadi.

Interfaol mashg'ulotlar va ijodiy topshiriqlar orqali o'quvchilar turli grafik uslublarini qo'llashni, o'z fikrini ifodalashni va amaliy ishlarni yaratishda mustaqil qarorlar qabul qilishni o'rganadi. Shu bilan birga, guruh ishlarida o'quvchilar bir-birining ishlarini tahlil qiladi, konstruktiv fikr bildiradi va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Tasviriy san'at darslarida o'quvchilarda badiiy tafakkur va grafik ko'nikmalarini rivojlantirish pedagogik va psixologik jihatdan murakkab va muhim jarayon hisoblanadi. Shovdirov S.A.ning tadqiqotlariga ko'ra, darslarda interfaol metodlar, amaliy mashg'ulotlar va ijodiy topshiriqlar o'quvchilarning texnik va estetik salohiyatini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda ijodiy yondashuvni shakllantirishda samarali vositalardir.

Amaliy mashg'ulotlarda o'quvchilarga topshiriqlarni bosqichma-bosqich tushuntirish, chizma elementlarini oddiydan murakkabga qarab berish ularning tushunishini oshiradi. Shu bilan birga, vizual materiallar, sxemalar va namuna chizmalar o'quvchilarning vizual tafakkurini rivojlantiradi va topshiriqlarni aniq va to'g'ri bajarishga yordam beradi. Shovdirov S.A. ta'kidlaganidek, o'quvchilarning individual qobiliyatlarini hisobga olish va moslashuvchan metodlarni qo'llash dars jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Guruh ishlari interfaol metodlarning muhim tarkibiy qismidir. O'quvchilar kichik guruhlariga bo'linib, birgalikda loyihalar yaratadi, topshiriqlarni muhokama qiladi va bir-birining ishlarini tahlil qiladi. Bu jarayon o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rag'batlantiradi, muammolarni hal qilish ko'nikmalarini oshiradi va guruh ichida hamkorlikni rivojlantiradi. Shu bilan birga, har bir o'quvchi o'z fikrini bildirish va jamoaviy qarorlar qabul qilishni o'rganadi.

Individual yondashuv o'quvchilarning qobiliyati, oldingi tajribasi va o'quv tezligini hisobga oladi. Murakkab topshiriqlarni oddiy qismlarga ajratib berish o'quvchilarning muvaffaqiyat hissini oshiradi va ularni yangi bilimlarni o'zlashtirishga rag'batlantiradi. Bu esa o'quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantiradi va ularni ijodiy yechimlar topishga o'rgatadi. Shovdirov S.A.ning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, individual yondashuv o'quvchilarning texnik va ijodiy ko'nikmalarini bir vaqtda rivojlantirishga imkon beradi.

Motivatsiya va qiziqishni rag'batlantirish interfaol metodlarning samaradorligini oshiradi. O'quvchilarga qiziqarli topshiriqlar, rangli materiallar va turli texnikalarni qo'llash orqali mashg'ulotlarni jonli va samarali qilish mumkin. Bu nafaqat texnik ko'nikmalarni oshiradi, balki o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi va darsga qiziqishini oshiradi.

Amaliy mashg'ulotlarda o'quvchilarning nozik motorikasi va qo'l koordinatsiyasini mustahkamlashga e'tibor qaratish zarur. Grafik topshiriqlarni bajarish jarayonida qo'l harakatlarini boshqarish, chiziqlar va shakllarni aniqlik bilan joylashtirish muhimdir. Shu orqali o'quvchilarning diqqatini jamlash va sabr-toqatini rivojlantirishga yordam beriladi.

Kreativ va interfaol metodlar yordamida o'quvchilar o'z ijodiy g'oyalarini amalga oshiradi, turli variantlarni sinab ko'radi va natijalarni tahlil qiladi. Bu jarayon ularning ijodiy tafakkurini va muammolarni hal qilish qobiliyatini sezilarli darajada rivojlantiradi. Shu bilan birga, interfaol va kreativ metodlar darslarni qiziqarli va samarali qiladi, o'quvchilarning faolligi va ishtirokini oshiradi.

Shovdirov S.A.ning ilmiy ishlari shuni ko'rsatadiki, tasviriy san'at darslarida o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshirish va ularni mustaqil ishlashga o'rgatishda interfaol metodlar va amaliy mashg'ulotlar eng samarali vositalardan biridir. Shu asosda pedagogik va psixologik printsiplarni dars jarayoniga tatbiq etish o'quvchilarning texnik va ijodiy salohiyatini bir vaqtda rivojlantirishga yordam beradi.

Natijada, kreativ va interfaol yondashuvlar, individual va guruh ishlari, amaliy mashg'ulotlar va konstruktiv baholash orqali o'quvchilarda grafik ko'nikmalarni shakllantirish samarali bo'ladi. Bu yondashuvlar nafaqat texnik ko'nikmalarni, balki o'quvchilarning ijodiy tafakkuri, vizual idroki va mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, o'quvchilar o'z ijodiy g'oyalarini ifodalash va amalga oshirish orqali o'z ustida ishlashni o'rganadi.

Tasviriy san'at darslarida o'quvchilarda badiiy tafakkur va grafik ko'nikmalarni rivojlantirishda pedagogik-psixologik yondashuvlar samaradorlikni sezilarli darajada oshiradi. Shovdirov S.A.ning tadqiqotlariga ko'ra, interfaol metodlar, amaliy mashg'ulotlar, ijodiy topshiriqlar va bosqichma-bosqich yondashuv o'quvchilarning texnik va ijodiy salohiyatini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va ijodiy yondashuvni shakllantirishda eng samarali vositalardir.

Individual yondashuv, guruh ishlari va konstruktiv baholash o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, ularni ijodiy g'oyalarni amalga oshirishga rag'batlantiradi va darslarni qiziqarli qiladi. Shu bilan birga, topshiriqlarni bajarish jarayoni o'quvchilarning makoniy tafakkuri, vizual idroki va nozik motorikasini rivojlantirishga imkon yaratadi.

Natijada, Shovdirov S.A.ning ilmiy ishlari asosida qo'llanadigan kreativ va interfaol pedagogik-psixologik yondashuvlar o'quvchilarda badiiy tafakkur va grafik ko'nikmalarni shakllantirishda samarali vosita bo'lib, ularning texnik va ijodiy salohiyatini bir vaqtda rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shovdirov S. *Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari* //Inter education & global study. – 2024. – №. 1. – C. 8-14.
2. Shovdirov S. *TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O'QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O'QUVCHILARNI MANTIQUIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O'RGATISH* //Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – №. 12. – С. 193-196.
3. Shovdirov S. *Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology* //AIP Conference Proceedings. – 2025. – Т. 3268. – №. 1. – C. 070035.
4. Vygotskiy L. S. *Psixologiya va pedagogika masalalari* – Moskva: Pedagogika, 1991.
5. Zimnyaya I. A. *Ta'lim psixologiyasi* – Moskva: Akademiya, 2003.
6. Davletshin R. K. *Chizmachilikda pedagogik yondashuvlar* – Toshkent: O'zbekiston, 2015.